

Világgazdasági változások és az oktatás (2015)

Halász Gábor
egyetemi tanár

ELTE PPK Neveléstudományi mesterképzési szak, I. félév
2 kredit (30 kontakt óra)¹

A KURZUS CÉLJA

E kurzus az ELTE PPK Neveléstudományi MA képzési programjának ([lásd itt](#)) egyik eleme. A célja kettős: egyfelől az oktatási rendszerek fejlődését a XXI. század elején meghatározó globális trendek és hatások megismertetése (különös tekintettel arra, hogy az oktatás milyen szerepet játszik az országok gazdasági fejlődésében és versenyképességében), másfelől oktatás-gazdaságtani alapismeretek nyújtása.

A kurzuson részt vevő hallgatók betekintést nyernek azokba az átfogó globális fejlődési trendekbe, amelyek a XXI. század elején a fejlett világ országainak gazdaságát és társadalmát jellemzik, és amelyek jelentős hatást gyakorolnak oktatási rendszereik fejlődésére. Ugyancsak betekintést kapnak azokba a trendekbe, amelyek maguknak az oktatási rendszereknek a fejlődését jellemzik a XXI. század elején.

A kurzus kiemelten foglalkozik az oktatás és a gazdaság közötti kapcsolatokkal, egyúttal elemi szintű bevezetést nyújt az oktatás-gazdaságtan legfontosabb összefüggéseibe.

A FELDOLGOZANDÓ TÉMÁK

- Az oktatás társadalmi és gazdasági környezetének átalakulása és a XXI. század elejére jellemző, az oktatás fejlődését befolyásoló átfogó trendek (pl. demográfiai kihívások; a munka világának átalakulása; technológiai változások; a társadalmi kapcsolatok és a kultúra változásai; a társadalmi ellenőrzés és kormányzás új formái)

¹ E kurzusnak van egy csökkentett kontakt-óraszámú, a nem nappali tagozatos hallgatók igényeihez adaptált változata. Az ELTE PPK neveléstudományi MA képzése keretei között a második évben erre épül egy további kurzus, amelynek témája az Európai Unió oktatáspolitikája.

- Az oktatási rendszerek fejlődésének jellemző trendjei a fejlett országokban (pl. egész életen át tartó tanulás térhódítása; az oktatás minőségének és eredményességének javítását célzó politikák; a tanulás fejlesztése; a tanári szakma változásai, a felsőoktatás reformja a Bologna folyamat keretei között; a szakképzési és kvalifikációs rendszerek reformjai)
- Nemzetközi hatások a modern oktatási rendszerek fejlődésében, globalizálódás és oktatás, a legjelentősebb nemzetközi szervezetek szerepe az oktatás területén (pl. OECD PISA vizsgálata hatásai; az UNESCO globális oktatási programja; a nagy multinacionális IT cégek oktatásfejlesztő aktivitása; a Világbank oktatásfejlesztési programjai)
- Oktatás-gazdaságtani alapismeretek (pl. oktatás és gazdasági növekedés; az oktatás szerepe a gazdasági és társadalmi felzárkózásban és a gazdasági versenyképesség erősítésében; az emberi tőke elmélete; befektetés az oktatásba és az oktatás haszna; az oktatás és a munka világa közötti kapcsolatok; az oktatás finanszírozása és az oktatásra fordított kiadások hatékonysága)

TANULÁSI MÓDSZEREK, KÖVETELMÉNY ÉS ÉRTÉKELÉS

A nappali tagozatos oktatásban az előadások részben hallgatói kérdésekre épülnek (az órák általában az előző órán megvitatott témával kapcsolatos hallgatói kérdések megválaszolásával kezdődnek). Bátorítást kap a hallgatói aktivitás.

Követelmény a kötelező irodalom elolvasása és az előadások látogatása. A hallgatók eseti megegyezés alapján vállalhatnak az ajánlott angol nyelvű irodalom feldolgozására épülő csoportos önálló előadást, ami beleszámít az értékelésbe (azok, akik ilyen előadást tartanak, a vizsgán nem húznak tételt, hanem az előadás témájáról beszélhetnek). Ugyancsak beleszámít az értékelésbe az órákon mutatott hallgatói aktivitás (hallgatói kérdések megfogalmazása és részvétel a vitákban).

A félévet kollokvium zárja, ahol a hallgatóknak – amennyiben önálló prezentációt nem tartottak – az alábbi tételek alapján vizsgáznak.

- ***Az oktatás fejlődésére ható XXI. századi átfogó globális trendek*** (demográfiai folyamatok, gazdasági folyamatok és a tudásgazdaság, a munka világának átalakulása, technológiai változások, a kormányzás változása, társadalmi és kulturális változások stb.)
- ***Az oktatási rendszerek fejlődésének jellegzetes trendjei*** (egész életen át tartó tanulás, elszámoltathatóság és értékelés, a tanulás fejlesztése, szabályozás és kormányzás, tanári szakma, tudományos kutatás stb.)
- ***Nemzetközi hatások a modern oktatási rendszerek fejlődésében*** (globalizálódás és oktatás, a kormányközi és egyéb nemzetközi szervezetek szerepe az oktatás területén, nemzetköziesedés a felsőoktatásban stb.) .

- **Az oktatás, mint befektetés** (az emberi és a társadalmi tőke fogalma, költség-haszon elemzés az oktatásban, az oktatás szerepe a gazdasági és társadalmi felzárkózásban és a versenyképesség erősítésében, az oktatás finanszírozása és költséghatékonyága stb.).
- **Az oktatás és a munka világa** (az oktatás és a munkaerőpiac kapcsolata, a munkaerőpiac igényei és a képességkínálat, a munka világának mennyiségi és minőségi igényei, kvalifikációs rendszerek szerepe stb.)

Az értékelés a nappali tagozatos hallgatók esetében az alábbiaknak megfelelően történik:

	Max pontszám	%
Órai jelenlét (egy hiányzás 3 pont levonás)	40	20
Hallgatói aktivitás (órán feltett kérdések, hozzászólások)	20	10
Írásbeli (e-learning) feladatok eredményes megoldása	40	20
Vizsga	100	50
Max pontszám	200	100

Az indexbe kerülő jegy kiszámítása:

5	171-200
4	131-170
3	111-140
2	81-110
1	80 és alatta

A csoportos prezentációt tartó hallgatók – amennyiben a csoport létszáma legalább három fő – értékelik saját csoportjuk tagjait, oly módon, hogy a csoportteljesítményhez történt hozzájárulás alapján rangsorolják az egyes csoporttagokat. A csoport a kölcsönös értékelésre alternatív módot is javasolhat. Ez az értékelés is befolyásolja a vizsgán kapott pontszámot.

KÖTELEZŐ IRODALOM

- Friedman, Thomas (2006): És mégis lapos a föld. A XXI. század rövid története. HVG Kiadó
- Halász Gábor (2009): A jelen és jövő iskolája – közoktatás Magyarországon és Európában. in: Benedek András – Hunyady Györgyné (szerk.): Az oktatás közügy. (Zárókötet. VII. Nevelésügyi Kongresszus. Budapest, 2008. augusztus

25–28.) Magyar Pedagógiai Társaság. Budapest. 117-138.o. ([interneten itt elérhető](#))

- McKinsey & Company (2007): *Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében?* ([interneten itt elérhető](#))
- Varga Júlia (1998): *Oktatás-gazdaságtan*. Közgazdasági Szemle Alapítvány, Budapest ([interneten itt elérhető](#))

KIEMELTEN AJÁNLOTT IRODALOM (prezentációra is ajánlottak)

- Halász Gábor (2001): *A magyar közoktatás az ezredfordulón, Okker (II. fejezet Globális trendek és kihívások az ezredfordulón)* ([interneten itt elérhető](#))
- Mourshed, Mona – Chijioke, Chinezi – Barber, Michael (2010): How the world's most improved school systems keep getting better. McKinsey&Company ([interneten itt elérhető](#)).
- OECD (2013): *Trends shaping education*. Paris. ([elektronikus formában elérhető](#))
- OECD (2001): *The Well-being of Nations. The Role of Human and Social Capital*. Paris ([elektronikus formában elérhető](#))
- European Commission (2009): *Schools for the 21st Century* ([interneten itt elérhető](#)).

EGYÉB AJÁNLOTT IRODALOM

- Balázs Éva – Kocsis Mihály – Váró Irén (szerk.) (2011): *Jelentés a magyar közoktatásról - 2010*, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest
- Európai Bizottság (2008): *A XXI. századi kompetenciák fejlesztése: Az iskolákról szóló európai együttműködés menetrendje* ([interneten itt elérhető](#))
- Európai Bizottság (2008): *Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében* ([interneten itt elérhető](#))
- Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest ([interneten itt elérhető](#))
- OECD (2007): *Human Capital*. Paris
- OECD (2013): *Education Today. The OECD Perspective*.
- OECD (2014): *Education at a Glance*. Paris
- Schultz, Th.W., *Beruházás az emberi tőkébe*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983
- The World Bank (2005): *Expanding Opportunities and Building Competencies for Young People: A New Agenda for Secondary Education*. Washington
- UNESCO: *Education for All (EFA)* (website: <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-all/>)